Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Johtava tutkija Sampo Soimakallio
Ilmastoratkaisut

27.3.2024

SYKE/2024/651

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta 2.4.2024 klo. 10:00 E 10/2024 vp/ Asiantuntijalausuntopyyntö

Asia: **E 10/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto - EU:n vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä**

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2024-AK-10166.pdf

Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousvaliokunnalle valtioneuvoston selvityksestä komission tiedonantoon koskien EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitetta sekä etenemistä kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Komission 6.2.2024 antama tiedonanto [Kom(2024 63 final)] sisältää suosituksen EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteeksi. Valtioneuvoston E-kirjeessä (E 10/2024 vp) muodostetaan Suomen kanta kyseiseen komission tiedonantoon ja tarkennettuja ennakkovaikuttamiskantoja vuoden 2040 ilmastotavoitetta toimeenpanevasta ilmasto- ja energia-arkkitehtuurista.

Päästötavoitteen riittävyys, pääpaino ja toimeenpano

Vuodelle 2040 asetettavia tavoitteita voidaan pitää erittäin tarpeellisena vaiheena vuoteen 2030 ulottuvien velvoitteiden ja vuoden 2050 tavoitteiden välissä. Kuten E-kirjeessä todetaan, tulee EU:n 2040 tavoitteen olla linjassa Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteiden kanssa ja perustua parhaaseen mahdolliseen tieteelliseen tietoon. E-kirjeen mukaan Suomi tukee komission ehdotusta asettaa EU:lle vuodelle 2040 päästöt ja poistumat kattava 90 %:n nettopäästövähennystavoite vuoteen 1990 verrattuna. Pariisin sopimuksen osapuolten reilua kontribuutiota erilaisin oikeudenmukaisuuskriteerein arvioivan *Climate Action Tracker* -projektin mukaan **komission ehdottamaa tavoitetta voidaan kuitenkin pitää riittämättömänä, ja riittävän reilun tavoitteen pitäisikin olla vähintään 95 % vuoteen 1990 verrattuna** (CAT 2024).

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

E-kirjeessä Suomi painottaa, että tavoitteen pääpaino tulee olla päästöjen vähentämisessä, eikä hiilinieluille tulisi asettaa suhteettoman suurta osaa tavoitteen saavuttamisessa. **Komission tiedonannon mukaan pääpaino on selvästi päästövähennyksissä.** Vuoteen 1990 verrattuna päästöjä vähennettäisiin noin 4100 Mt CO_2-ekv. ja nieluja kasvatettaisiin noin 200 Mt CO_2-ekv. vuoteen 2040 mennessä, joten päästöjen vähentäminen vastaa noin 95 %:sta nettopäästötavoitteen saavuttamisessa.

Biotalous ja maankäyttösektorin velvoitteet

E-kirjeessä todetaan, että biotalous on jatkossa otettava kattavasti huomioon EU:n energia- ja ilmastopolitiikassa ja että oikein toteutettuna kestävä biotalous tukee EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttamista. Tutkimusten mukaan, joissa huomioidaan biomassan käytön lisäyksen vaikutus metsien ja maaekosysteemin hiilinieluun, saattaa kestää vuosikymmeniä tai jopa vuosisatoja, ennen kuin biomassan käytön lisäys tuottaa vähennyksiä nettopäästöissä ilmakehään (Soimakallio ym. 2022). **Jotta fossiilisten päästöjen vähentämistä ei tehdä metsien ja maaekosysteemien hiilinielun kustannuksella, on erittäin tärkeää, että biotalouden päästövaikutukset lasketaan johdonmukaisesti. Tämän vuoksi LULUCF-sektorille tarvitaan tarkoituksenmukaiset velvoitteet ja laskentasäännöt.** E-kirjeessä onkin tunnistettu tarve luoda riittäviä velvoitteita ja kannustimia hiilinielujen kasvattamiselle.

E-kirjeessä todetaan, että Suomen maankäyttösektorin velvoitteiden tulee olla oikeassa suhteessa muihin EU-maihin nähden. Velvoitteiden oikeudenmukainen jako on YK:n ilmastosopimuksen perusperiaate. Maankäyttösektorin velvoitteiden jaon oikeudenmukaisuutta voidaan arvioida erinäisten näkökulmien kautta, kuten velvoitteiden suhde muiden sektoreiden velvoitteisiin, toteutettujen ilmastotoimien vaikutus maankäyttösektorin nettopäästöihin, maankäyttösektorin nettopäästöjen ja pinta-alan kehityksen historia ja tulevaisuus sekä valtioiden maksukyky ja asukasluku. **Velvoitteiden jako on poliittinen päätös, jonka oikeudenmukaisuus riippuu velvoitteen suhteesta muihin maihin ja velvoitteen kunnianhimosta suhteessa ilmastotavoitteisiin.**

E-kirjeessä todetaan, että aktiivisella ja oikea-aikaisella metsänhoidolla edistetään metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen ja ehkäistään metsätuhoriskejä. Aktiivisen ja oikea-aikaisen metsänhoidon tulee olla sellaista, jolla pysäytetään metsäluonnon monimuotoisuuden heikentyminen. Tällä tavoin voidaan myös edistää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen, sillä vain monimuotoiset metsät ovat riittävän resilienttejä. **Metsien hiilivarastojen ylläpito ja kasvattaminen on mahdollista toteuttaa synergiassa biodiversiteetti- ja vesistötavoitteiden sekä ilmastonmuutokseen sopeutumistavoitteiden kanssa.**

Vapaaehtoiset hiilimarkkinat

E-kirjeen mukaan Suomi pitää tärkeänä, että vapaaehtoiset hiilimarkkinat tukevat EU-velvoitteiden täyttämistä, mikä tarkoittaa rajautumista ilmastotukiväittämiin. **Kiinnostus vapaaehtoisiin hiilimarkkinoihin saattaa kuitenkin jäädä alhaiseksi, mikäli niiden avulla ei voida tehdä päästöjen kumoutumisväittämiä.**

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Lausunnon on valmistellut johtava tutkija Sampo Soimakallio.

Viitteet

CAT 2024. Climate Action Tracker. https://climateactiontracker.org/

Soimakallio, S., Böttcher, H., Niemi, J., Mosley, F., Turunen, S., Hennenberg, K. J., ... & Fehrenbach, H. (2022). Closing an open balance: The impact of increased tree harvest on forest carbon. *GCB Bioenergy*, 14(8), 989-1000.

Jakelu: MmV@eduskunta.fi
Kopio: kirjaamo@syke.fi